

Streszczenie

W rozprawie podjęto analizę kwestii ubóstwa w nauczaniu papieża Franciszka. Przedstawiono ją jako kategorię socjologiczną, kulturową, polityczną i filozoficzną. Skoncentrowano się jednak na kategorii teologicznej. Celem opracowania jest wykazanie, że papież Franciszek proponuje spójną i pogłębioną interpretację tradycyjnej opcji preferencyjnej na rzecz ubogich, w której osoby doświadczające ubóstwa są uznane za istotny podmiot życia Kościoła oraz szczególne miejsce objawiania się Chrystusa (*locus theologicus*). W pierwszej części przedstawiono współczesne definicje ubóstwa w ujęciu interdyscyplinarnym. Następnie doktrynalne podstawy teologii ubóstwa od perspektywy biblijnej i patrystycznej, poprzez prezentację kwestii ubóstwa w kontekście wybranych koncepcji filozoficznych, aż po inspirację teologia wyzwolenia i ukazanie perspektywy katolickiej nauki społecznej. Kluczowym elementem analizy jest ukazanie zmiany paradygmatu w podejściu do ubogich, polegającej na odejściu od postrzegania ich wyłącznie jako adresatów działań charytatywnych na rzecz uznania ich podmiotowości i współodpowiedzialności za życie wspólnoty kościelnej. W kolejnych częściach wykazano, że krytyka współczesnych koncepcji ekonomicznych obecna w nauczaniu Franciszka posiada głębokie uzasadnienie teologiczne i moralne oraz wpisuje się w ciągłość tradycji Kościoła. Dysertacja dowodzi, iż skuteczne przeciwdziałanie ubóstwu wymaga podejścia integralnego, opartego na współpracy Kościoła, organizacji społecznych oraz państwa, przy jednoczesnym zachowaniu personalistycznego i godnościowego wymiaru działań pomocowych.

Słowa kluczowe: ubóstwo, papież Franciszek, preferencyjna opcja na rzecz ubogich, *locus theologicus*, nauczanie społeczne Kościoła, godność osoby ludzkiej, eklezjologia, solidarność społeczna

Abstract

This dissertation examines the issue of poverty in the teaching of Pope Francis. Poverty is presented as a sociological, cultural, political, and philosophical category; however, the study focuses primarily on its theological dimension. The aim of the dissertation is to demonstrate that Pope Francis offers a coherent and profound interpretation of the traditional preferential option for the poor, in which people experiencing poverty are recognised as an essential subject of the Church's life and as a privileged place of Christ's revelation (*locus theologicus*).

The first part presents contemporary definitions of poverty from an interdisciplinary perspective. It then outlines the doctrinal foundations of a theology of poverty, ranging from biblical and patristic perspectives, through an examination of poverty in the context of selected philosophical concepts, to the influence of liberation theology and the perspective of Catholic social teaching. A key element of the analysis is the demonstration of a paradigm shift in the approach to the poor: moving away from viewing them solely as recipients of charitable assistance towards recognising their agency and co-responsibility for the life of the ecclesial community. The subsequent sections show that the critique of contemporary economic concepts present in the teaching of Pope Francis has deep theological and moral foundations and remains in continuity with the Church's tradition. The dissertation argues that effective action against poverty requires an integral approach based on cooperation between the Church, social organisations, and the state, while preserving the personalist and dignity-centred character of assistance and support initiatives.

Keywords: poverty, Pope Francis, preferential option for the poor, *locus theologicus*, Catholic social teaching, human dignity, ecclesiology, social solidarity.